

Mineralenveteranen

De ondernemers in Koeien & Kansen zijn geen gemiddelde ondernemers. Dit blijkt alleen al uit de keuze die ze in 1998 of in 1999 hebben gemaakt om aan het project deel te nemen en om op vrijwillige basis te proberen versneld de MINAS-eindnormen te realiseren. Wat is de achtergrond van deze ondernemers, waarom doen ze mee en hoe kijken ze tegen de ontwikkeling van hun bedrijf aan?

Pragmatisch

Op een enkeling na zijn ze al lang met mineralen bezig, gemiddeld zo'n negen jaar. De term mineralenveteranen is hier wel op zijn plek.

De reden van deelname aan het project is overwegend pragmatisch; ik wil boer blijven, de regels komen er aan, dus aanpassingen zijn nodig en verliezen kosten geld.

Hoewel minder nadrukkelijk, worden er natuurlijk ook persoonlijke redenen genoemd (eigen verantwoordelijkheid voor het milieu en inspeken op maatschappelijke wensen).

“Als we de koeien altijd op stal gaan houden wordt ook de melkveehouderij een vorm van bio-industrie. Koeien horen gewoon in het land. Punt!”

Cees Sikkenga, symposium “Melkers van morgen”

Meer algemeen zijn de deelnemers te typeren als ondernemers die

- pionieren leuk vinden
- geen hekel hebben aan cijfers
- zelf het initiatief willen nemen
- het leuk en leerzaam vinden om met anderen samen te werken

Koeien & Kansen deelnemers zijn pioniers die niet bang zijn voor innovatie

Strategie gericht op versterking

De belangrijkste drijfveer voor de deelnemers om boer te zijn is de zelfstandigheid en het werken met dieren in de natuur. De meeste deelnemers richten zich op de melkveetack. Alleen de familie Bomers noemt ook verbreding in de vorm van natuurproductie en recreatie als doelstelling.

Quotumaankoop wordt het meest genoemd als maatregel voor de toekomst.

“Boeren en natuurorganisaties vormen een nieuw groen front. We hebben als gezamenlijk belang dat er in Nederland open groene ruimte blijft”

Jos de Kleijne, symposium “Melkers van morgen”

Oorspronkelijk was de helft van de quotumaankopers van plan om ook grond aan te kopen. In de eerste plannen was er vooral sprake van een intensivering van de bedrijven. Mede onder invloed van het ingevoerde stelsel van mestafzetcontracten zijn diverse bedrijven op zoek naar extra grond bij het bedrijf. Dit resulteert o.a. in bedrijven die contacten leggen met natuurbeheerders. Hierdoor zijn er nu meer bedrijven met verbreding bezig, echter wel ter versterking van de melkveetack en niet als doel op zich. In tabel 1 zijn enkele kengetallen weergegeven van de bedrijven in 1999 en in 2002 (plan). In deze cijfers is met name de groei in quotum en ook de gemiddelde intensivering zichtbaar.

Tabel 1: Ontwikkeling Koeien en Kansen-bedrijven 1999-2002

	Melkproductie (kg melk)	Oppervlakte (ha)	Intensiteit (kg melk/ha)
1999	603.400	43,3	15.460
2002 (plan)	697.200	48,9	15.460
Gemiddelde groei	93.800	5,6	913
Kleinste groei	-20.600	-7,5	-5240
Grootste groei	305.000	25,0	9490

Verbreding Koeien & Kansen

In sommige opzichten wijken de Koeien & Kansen deelnemers af van collega's. Dit betekent dat enige voorzichtigheid geboden is in het zonder meer overnemen van maatregelen of plannen door collega-boeren. Het is belangrijk dat elke ondernemer voor zich zelf nagaat wat hij wil bereiken met zijn bedrijf, dus aan welke doelstellingen waarde wordt gehecht. Verder is het goed om na te gaan wat sterke en zwakke punten zijn, niet alleen van het bedrijf, maar ook van de ondernemer zelf, zodat vervolgens voor de juiste strategie gekozen kan worden.

Alfons Beldman
(LEI)

In de keuken van de buurman kijken is leuk

Mineraal Totaal verloopt zeer succesvol. Dertig groepen hebben inmiddels twee bijeenkomsten achter de rug. De organiserende veehouders besteden met hun DLV-adviseur veel tijd aan de begeleiding van de groepen. Hoe ging dat nou, de werving en begeleiding? Een impressie uit Friesland.

Sjoerd Miedema in Haskerdijken, Friesland, heeft na drie jaar Koeien & Kansen het mineralenmanagement goed in de vingers. Samen met DLV-adviseur Karst Lindeboom begeleidt hij drie cursusgroepen. “De werving ging vrij gemakkelijk” vertelt Sjoerd enthousiast, “op vergaderingen van onder andere LVB en NLTO heb ik enkele minuten uitgelegd wat Mineraal Totaal inhoudt en vervolgens briefjes uitgedeeld. De eerste groep was zo snel gevuld.” De tweede groep is samengesteld door de DLV-adviseur. Hij heeft veehouders persoonlijk uitgenodigd. De respons was zelfs zo groot dat besloten werd een derde groep te starten.

De eerste bijeenkomst was op het bedrijf van Miedema. “Men denkt dat we hier op klei zitten, maar het is klei op veen en veen bepaalt hier de draagkracht. Dat mogen we nooit vergeten bij het management van dit bedrijf.” De deelnemers werden met een beoordelingsformulier in de hand rondgeleid, waarna de cijfers aan de keukentafel uitvoerig toegelicht en bediscussieerd werden.

Sjoerd: “De sfeer is erg goed in de groepen. Weet je, de achterblijvers die niet met MINAS aan de slag willen, krijg je met geen tien paarden naar onze bijeenkomsten. Ze komen gewoon niet. Waarschijnlijk zijn ze niet bereid hun eigen bedrijfsvoering in het openbaar te bespreken. Jammer, maar zo is het nou eenmaal. De mensen die wij aan tafel hebben zijn heel verschillend maar hebben één ding gemeen. Ze vinden het allemaal leuk om bij de buurman in de keuken te kijken en te praten over management. Belangrijk is wel dat er minstens één enthousiasteling bijzit die de rest meetrokt.”

Sjoerd vermoedt dat cursisten niet zozeer bang zijn voor MINAS, maar dat juist de ingewikkelde regels een drempel zijn om er zelf mee aan de slag te gaan. “Na een half uurtje wiskundeles blijkt het best mee

te vallen. Met de juiste cijfers op de juiste plaats, kun je laten zien dat er bij het kopje 'heffingen' een getal uitrolt dat geld oplevert. En dan wordt het pas echt leuk.”

De cursisten worden rondgeleid op het bedrijf van de organiserende veehouder

Voor de tweede bijeenkomst moesten de cursisten hun eigen cijfers meenemen. Aan het eind van deze avond hebben ze allemaal een eigen actielijstje gemaakt met maatregelen om de overschotten te verminderen. “Wat vooral opvalt is dat weinig cursisten enorme hoeveelheden stikstof en fosfaat op hun land brengen. Alleen de jonge jongens die in een maatschap met pa zitten, missen overtuigingskracht om de ouderwetse denkbeelden te doorbreken.”

Volgens Sjoerd liggen de meeste knelpunten bij het voeren van de koeien. “Om scherp te voeren is lef nodig. Fouten zijn moeilijk te corrigeren en kosten geld. Daarom heb ik een thema-avond samen met de dierenarts aan de cursus toegevoegd. Hij is voor veel mensen een vertrouwenspersoon met inzicht in de bedrijfsvoering. Hij gaat deze avond in op veevoeding, melkproductie en melkcontrole, in het bijzonder op ureum.” Veehouders kunnen deze extra avond betalen met de kennisbonnen.

In het najaar komen de groepen opnieuw bij elkaar en zullen we zien wat er terecht is gekomen van de ambities van de cursisten. Wordt vervolgd...

Carolien Staal
(Praktijkonderzoek Veehouderij)

“Het mestbeleid zou gebaseerd moeten zijn op werkelijke stikstofuitscheiding in plaats van op vaste getallen. Het is eerlijker en eenvoudiger”

Jos de Kleijne, symposium “Melkers van morgen”

3